

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวทางการวิจัยเชิงพรรณนา โดยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งมุ่งที่จะตอบคำถามว่าปัจจัยเงื่อนไขอะไรที่ผลักดันให้เกิดการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม ทางกลุ่มมีพัฒนาการมาอย่างไร รวมทั้งมีกระบวนการเรียนรู้และการจัดกระบวนการกลุ่มเป็นอย่างไร ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษากลุ่มเยาวชน โดยใช้วิธีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ การสัมภาษณ์บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง การติดตามพัฒนาการการทำกิจกรรมของกลุ่มเป็นระยะเวลานานต่อเนื่องกัน เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงหลายๆ ด้าน โดยได้กำหนดกรอบการวิจัยจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงเข้าไปศึกษาในพื้นที่ โดยเข้าไปสัมผัสกับกลุ่มเยาวชนเป็นระยะ ๆ ซึ่งมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

3.1 ประชากรเป้าหมาย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีประชากรกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม ที่มีอายุตั้งแต่ 12-18 ปี ที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม เนื่องจากเป็นการศึกษากลุ่มเยาวชนที่มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมของหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ และต้องการพัฒนาตนเองผ่านการทำกิจกรรมของชุมชน

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มคนที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม อันได้แก่ เยาวชนบ้านสันคะยอม อดีตกลุ่มหนุ่มสาวบ้านสันคะยอม ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ปกครองของเยาวชน ผู้รู้ในหมู่บ้าน ชาวบ้านสันคะยอม พี่เลี้ยงที่คอยสนับสนุนเรื่องกระบวนการทำกิจกรรมจาก เครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน สถาบันวิจัยหรือศูนย์ และพี่เลี้ยงนักวิจัยจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังแสดงรายชื่อในภาคผนวก

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

3.2.1 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (participant observation)

เป็นการสังเกตการณ์ในขณะที่ได้ดำเนินกิจกรรมการวิจัยทั้งในการใช้ชีวิตประจำวันของแกนนำเยาวชน การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การทำกิจกรรมของกลุ่ม เช่น กิจกรรมวันมหัศจรรย์เยาวชนบ้านสันคะยอม การเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน การเข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชนภายใต้การเป็นนักวิจัยของศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชน และได้มีการบันทึกกระบวนการไปพร้อมๆ กัน

3.2.2 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation)

เป็นการสังเกตการณ์โดยที่ผู้วิจัยไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม แต่มีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะผู้สังเกตการณ์เท่านั้น เพื่อเป็นการศึกษาบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนพูดคุยของกลุ่มคนในบ้านสันคะยอม เช่น การเข้าร่วมการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านสันคะยอม เพื่อเป็นการศึกษาบทบาทของเยาวชนในแต่ละกิจกรรม เช่น กิจกรรมระดับเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน กิจกรรมการแข่งขันกีฬาของเครือข่ายเด็กและเยาวชน กิจกรรมการแสดงฟ้อนเล็บของเยาวชนในงานต่างๆ

3.2.3 การสัมภาษณ์(interview)

โดยการสัมภาษณ์ผู้รู้ที่อยู่ในหมู่บ้าน โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรที่จะสัมภาษณ์แบบบอกต่อ (snowball sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องเลือกบุคคลตัวอย่างขึ้นมาจำนวนหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชน โดยการสอบถามจากแกนนำเยาวชน จากนั้นตัวอย่างเหล่านี้แนะนำหรือบอกรายชื่อคนอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มเยาวชน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลบุคคลที่ผู้วิจัยต้องไปสัมภาษณ์เป็นกลุ่มต่อไป โดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ และขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ด้วย แล้วจึงทำการถอดบทสนทนาเพื่อใช้ในการทบทวนข้อมูล

3.2.4 การประชุมกลุ่มย่อย(focus group)

เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลในประเด็นที่เจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (moderator) เป็นผู้จุดประเด็นเพื่อชักจูงให้เกิดแนวคิดและให้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็นในการสนทนา โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นกลุ่มแกนนำเยาวชนบ้านสันคะยอม และผู้นำในชุมชนร่วมพูดคุย ประมาณ 6-10 คน เป็นการเก็บข้อมูลการจัดการกลุ่ม และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของกลุ่มเยาวชน

3.2.5 การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับบุคคล

เป็นกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการที่สำคัญมากกิจกรรมหนึ่งที่มีการต่อเนื่องทุกเวลาทุกสถานที่ ที่มีโอกาส โดยมีเทคนิคหรือทักษะที่สำคัญคล้ายกับการประชุมกลุ่มย่อยเป็นพื้นฐาน ซึ่งปัจจุบันมีเทคโนโลยีสื่อสารมากขึ้น เช่น การพูดคุยกันทางโทรศัพท์ ซึ่งมีข้อจำกัดเฉพาะเยาวชนที่มีโทรศัพท์มือถือใช้เท่านั้น เป็นการสนทนาร่วมกับเยาวชนที่เป็นแกนนำเยาวชน เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่ม ให้เห็นแนวความคิดและวิธีการของการทำกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนและพัฒนาการบางอย่าง ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นภาพทิศทางและการวางแผนงานของเยาวชนที่เด่นชัดและกว้างขึ้น การแลกเปลี่ยนระดับบุคคลนี้ มีความสำคัญมากในแง่การค้นหาข้อมูลเชิงลึกที่เยาวชนไม่สามารถพูดคุยได้ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมมีจำนวนมาก และถ้าหากเยาวชนมีความคิดเห็นขัดแย้งกันข้อมูลนี้จะไม่ถูกเปิดเผยในระหว่างการประชุม หรือการดำเนินกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยจดคำถามนี้ไว้และสอบถามเป็นการส่วนตัวหลังเสร็จสิ้นการประชุม ที่สำคัญกิจกรรมนี้ยังเป็นการตรวจสอบความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่มเยาวชนว่ามีความคิดเห็นในกลุ่มเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การวางแผนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต

3.2.6 เทคนิค AIC (Appreciation, Influence and Control)

เป็นเทคนิคการจัดประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ที่เป็นการระดมสมองทำให้เกิดความเข้าใจสภาพปัญหา ขีดจำกัด ความต้องการ และศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ เป็นการใช้ประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เข้าร่วมกระบวนการในการช่วยกันกำหนดแผน และแนวทางการจัดการกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอมในอนาคต

3.3 ข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลข้อมูล

3.3.1 ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการวิจัย จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการจัดเวทีเยาวชน การสนทนากลุ่ม เป็นต้นการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์บุคคลและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น อดีตกลุ่มหนุ่มสาวบ้านสันคะยอม ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ปกครองของเยาวชน ผู้รู้ในหมู่บ้าน พี่เลี้ยงกระบวนการจากเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน สถาบันวิจัยหรือชุมชน และพี่เลี้ยงนักวิจัยจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนคณะ

เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้มีการใช้กล้องถ่ายภาพบันทึกภาพ และมีการใช้เทปบันทึกเสียงช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)

เป็นข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้แล้วโดยบุคคล กลุ่มบุคคลและสถาบันต่างๆ เช่น เอกสาร รายงานการวิจัย บทความ วารสารสิ่งพิมพ์ หนังสือ รวมถึงข้อมูล ที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 วิธีการเก็บข้อมูล

3.3.2.1 การค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้แล้ว

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องกลุ่ม เรื่องกระบวนการเรียนรู้ เรื่อง การมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย และแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำ รวมทั้งศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนการวิจัยโดยการกำหนดกรอบการวิจัย และ ประเด็นในการเก็บข้อมูล และการนำไปใช้ในการอธิบายกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนใน การทำกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้ศึกษาจาก ตำรา เอกสาร หนังสือจาก ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ใน Internet หนังสือที่เกี่ยวข้อง เอกสารประกอบการ ประชุมสัมมนาทางวิชาการต่าง ๆ ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ระดับหมู่บ้านของคณะกรรมการพัฒนาชนบทแห่งชาติ (กชช.2 ค.) นอกจากนี้ยังได้ศึกษาข้อมูลจาก บันทึกการประชุมของกลุ่มเยาวชน เอกสารสรุปการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชนในระดับ เครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน รวมทั้งเอกสารรายงานการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน ภายใต้อาสาสมัครวิจัยเรื่อง "กระบวนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนบ้านสันคะยอม ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน"

3.3.2.2 การทำความรู้จักและคุ้นเคยกับกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม

ผู้วิจัยและนักศึกษาปริญญาโท ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร ประมาณ 10 ได้ เข้าพื้นที่บ้านสันคะยอมครั้งแรกเมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2545 โดยคำชักชวนของผู้ช่วย ศาสตราจารย์ ดร.อวรณ์ โอภาสพัฒนกิจ เพื่อศึกษาและเรียนรู้วิธีการทำงานในชุมชนเกษตรผู้วิจัย จึงมีโอกาสได้รู้จักแกนนำของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม โดยเริ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรมการ ประชุมเพื่อเตรียมค่ายพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเยาวชน บทบาทของผู้วิจัยคือร่วมเป็นที่ เลี้ยงในการดำเนินการประชุมและเข้าเป็นที่เลี้ยงเยาวชนในการวางแผนการจัดทำค่ายในครั้งนี้ จากนั้นผู้วิจัยจึงลงพื้นที่ในการทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเยาวชนอีกหลายครั้ง ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2545 ผู้วิจัยจึงค่อยๆ ทำความคุ้นเคยกับสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ และคนอื่นๆ ในชุมชนนี้ ร่วม พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเยาวชน ทำให้ รู้ความเป็นมาของกลุ่ม แนวความคิดพื้นฐาน

ในการทำกิจกรรม ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่าทำไมหมู่บ้านนี้จึงได้มีกลุ่มเยาวชนมารวมกลุ่มกันทำกิจกรรมภายในหมู่บ้านได้และกิจกรรมที่ทำก็มีหลากหลาย ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่ากลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอมเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีศักยภาพในการทำกิจกรรมและกล้าแสดงออกได้ดี ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอมมีความเป็นมาอย่างไร เยาวชนเหล่านี้ทำไมถึงรวมกลุ่มกันได้ แล้วมีเงื่อนไข/ปัจจัยอะไรบ้างที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนภายใต้บริบทสังคมเกษตรของหมู่บ้านนี้ จากนั้นจึงพัฒนาประเด็นความสนใจเป็นหัวข้อวิทยานิพนธ์ และเริ่มเข้าชุมชนอีกครั้ง และทราบถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละเงื่อนไขอย่างคร่าวๆ และนำไปสู่การขยายผลการสืบหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อมา

3.3.2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยได้เข้าร่วมการประชุมเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอมกับกลุ่มอื่นๆ ในเครือข่ายที่ได้ทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน ในระดับเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน และที่เลี้ยงจากสถาบันวิจัยหรือวิทยุชัย เพื่อศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชน และศึกษาเงื่อนไขและปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอมร่วมกับเครือข่าย เช่น วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2546 ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมเพื่อวางแผนการจัดการแข่งขันกีฬาของเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน โดยชื่อ “การแข่งขันกีฬาห่ออ่อนลำพูน” ครั้งที่ 1 การเข้าร่วมการประชุมแนวทางการเขียนโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมของกลุ่มเยาวชน

3.3.2.4 การสัมภาษณ์บุคคล

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนบ้านสันคะยอมเพื่อทำความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ได้แก่ สัมภาษณ์อดีตกลุ่มหนุ่มสาวบ้านสันคะยอม 5 คนเพื่อทราบถึงพัฒนาการความเป็นมาของกลุ่มหนุ่มสาวในอดีต วิธีการในการทำกิจกรรมในอดีตกับปัจจุบันจนพัฒนามาเป็นกลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน สัมภาษณ์ผู้นำ หมู่บ้าน ผู้ปกครองของเยาวชน ผู้รู้ในหมู่บ้านที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม ทำให้ทราบถึงวิถีการดำรงชีวิตของหมู่บ้านที่เปลี่ยนไป ข้อมูลแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบและเป้าหมายการเรียนรู้ของเยาวชนในปัจจุบัน สัมภาษณ์แกนนำเยาวชน 10 คน ในการเรียนรู้หลังการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม สัมภาษณ์พี่เลี้ยงกระบวนการจากเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน สถาบันวิจัยหรือวิทยุชัย เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของเยาวชนบ้านสันคะยอมกับสมาชิกกลุ่มอื่นๆ ในระดับเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน และสัมภาษณ์พี่เลี้ยงนักวิจัยจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอมกับงานวิจัย

3.3.2.5 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม(Participant Observation)

เป็นการสังเกตการณ์ ทั้งขณะทำการสัมภาษณ์ การเข้าร่วมประชุมของกลุ่มเยาวชน การร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชนทั้งที่เป็นกิจกรรมของกลุ่ม กิจกรรมในชุมชน และกิจกรรมระดับเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน กิจกรรมของโครงการวิจัยกระบวนการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนบ้านสันคะยอมหมู่ 1 ต.ป่าสัก อ.เมือง จ.ลำพูน

3.3.2.6 การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม(Non-Participant Observation)

เป็นการสังเกตการณ์ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม แต่มีโอกาสได้ร่วมในกิจกรรมในฐานะผู้สังเกตการณ์ เพื่อศึกษาบรรยากาศ ประเด็นการแลกเปลี่ยนพูดคุยของกลุ่ม โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มบุคคล ต่อการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การดำเนินการ การติดตามประเมินผล ทั้งในส่วนกิจกรรมในกลุ่ม และกิจกรรมของเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน

3.3.2.7 ทบทวนข้อมูลจากการศึกษา

การทบทวนข้อมูลจากการศึกษาทำได้โดยการนำข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมมาแล้ว มาเรียบเรียงเป็นประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ โดยระหว่างที่ผู้ทำวิจัยทบทวนข้อมูลจะทำให้เกิดการทบทวนข้อมูลที่ยังขาดตกบกพร่อง ข้อมูลบางส่วนที่ขาดหายและเก็บเพิ่มเติม นอกจากนี้ข้อมูลส่วนอื่นที่เพิ่มเติมมาทำให้เกิดประเด็นใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งในกระบวนการหาคำตอบ หรือการนำประเด็นใหม่ๆ ไปแลกเปลี่ยนกับกลุ่มเยาวชน ยังได้ข้อมูลใหม่จึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ความคิด และมุมมองใหม่ๆ ต่อเหตุการณ์และข้อมูลเดิมเสมอ

เพื่อให้เห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยได้จัดทำตาราง วิธีการเก็บข้อมูลในงานวิจัย ซึ่งตารางประกอบด้วยเครื่องมือและวิธีการที่ทำให้ได้ข้อมูลหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 : วิธีการเก็บข้อมูลในงานวิจัย

ที่	เครื่องมือ หรือ วิธีการ	ข้อมูล หรือ ประโยชน์ที่ได้
1	การค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่มีผู้รวบรวมไว้แล้ว	ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น การทำงานแบบมีส่วนร่วม
2	การสอบถามและขอคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์การทำงานร่วมกับเยาวชน	ได้วิธีการทำงานกับ เยาวชน การทำงานแบบมีส่วนร่วม เทคนิคการทำงานร่วมกับเยาวชน เทคนิคการเก็บข้อมูล
3	การทำความเข้าใจและคุ้นเคยกับกลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม - การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมของกลุ่มเยาวชน - ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มเยาวชน	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้เกิดความคุ้นเคย ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มเยาวชนมากขึ้น - รู้ความเป็นมาของกลุ่ม กิจกรรมที่กลุ่มเคยทำมา พัฒนาการของกลุ่มด้านต่างๆ - รู้แนวคิดของเยาวชนต่อหมู่บ้าน แนวคิดในการทำกิจกรรม - เห็น โครงสร้างของกลุ่ม และลักษณะการทำงานของกลุ่มเยาวชน - สถานการณ์ เจื่อนใจที่ก่อให้เกิดการรวมกลุ่ม การเกิดกิจกรรมการเรียน - และทราบถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในแต่ละเจื่อนใจอย่างคร่าวๆ
4	การสัมภาษณ์อดีตกลุ่มหนุ่มสาวบ้านสันคะยอม	เพื่อทราบถึงพัฒนาการความเป็นมาของกลุ่มหนุ่มสาวในอดีต วิธีการในการทำกิจกรรมในอดีตกับปัจจุบันจนพัฒนามาเป็นกลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน
5	สัมภาษณ์ผู้นำ หมู่บ้าน ผู้ปกครองของเยาวชน ผู้รู้ในหมู่บ้านที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้ทราบถึงวิถีการดำรงชีวิตของหมู่บ้านที่เปลี่ยนไป - ได้ข้อมูลแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อรูปแบบและเป้าหมายการเรียนรู้ของเยาวชนในปัจจุบัน - และแนวคิดของคนในชุมชนต่อกลุ่มเยาวชน
6	การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ เป็น การสังเกตการณ์ ทั้งขณะทำการสัมภาษณ์ การเข้าร่วมประชุม	ทราบกระบวนการเรียนรู้ เจื่อนใจ/ปัจจัย ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนในการทำกิจกรรมต่างๆ
7	การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม	เพื่อเป็นการศึกษาบทบาทของเยาวชนในแต่ละกิจกรรม และทราบกระบวนการเรียนรู้ เจื่อนใจ/ปัจจัย ที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ของกลุ่มเยาวชนในการทำกิจกรรมต่าง
8	เทคนิค AIC	ทราบระดมสมอง ระดมความคิดของกลุ่มเยาวชนในการแก้ไขปัญหาข้อจำกัด และหาแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมของกลุ่มเยาวชนต่อไปในอนาคต

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในภาคสนาม การสรุปผลการดำเนินกิจกรรมของเยาวชนในแต่ละครั้งหลังจากที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องโดยการตรวจสอบถามแหล่งข้อมูลแบบสามเส้า โดยพิจารณาจาก เวลา สถานที่ และบุคคล เป็นสิ่งที่นักวิจัยเชิงคุณภาพจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยต้องกระทำพร้อมๆ กับเก็บข้อมูล เป็นการตรวจสอบทันทีในพื้นที่เพราะการตรวจสอบในพื้นที่เป็นการทำแบบฝึกหัดทางความคิด ทำให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้มาเป็นความจริงหรือไม่มากนักน้อยเพียงใด จนแน่ใจว่าข้อมูลนั้นเป็นความจริงมากที่สุด

สำหรับการตรวจสอบข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า โดยตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลบุคคลที่ต่างกัน ต่างสถานที่ และเวลาที่ต่างกัน ซึ่งจากการเก็บข้อมูลภาคสนามจากอดีตกลุ่มหนุ่มสาว ผู้นำหมู่บ้าน ผู้ปกครองของเยาวชน ผู้รู้ในหมู่บ้านที่ปรึกษากลุ่มเยาวชนบ้านสันคะยอม แกนนำเยาวชน พี่เลี้ยงกระบวนการจากเครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดลำพูน สถาบันวิจัยหรือศูนย์ ที่เลี้ยงนักวิจัยจากศูนย์ประสานงานวิจัยเพื่อชุมชนคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งการสัมภาษณ์บุคคลในแต่ละประเด็นเพียงครั้งเดียวหรือคนเดียวอาจคาดเคลื่อนได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้ามาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น ในการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มหนุ่มสาวบ้านสันคะยอมในอดีตเพื่อทราบพัฒนาการความเป็นมาของกลุ่มหนุ่มสาวจนเป็นกลุ่มเยาวชนในปัจจุบัน เมื่อได้ข้อมูลแล้วก็สัมภาษณ์แกนนำกลุ่มหนุ่มสาวบ้านสันคะยอมคนอื่นๆ และผู้รู้ ชาวบ้านคนอื่นๆ ว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกันอย่างไร หรือสัมภาษณ์ซ้ำอีกครั้ง ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเพิ่มเติมเนื้อหาให้มีความถูกต้อง สอดคล้องและมีความน่าเชื่อถือ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยโดยจำแนกข้อมูลตามประเด็นการศึกษา และนำไปวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อเชื่อมโยงกับแนวความคิด และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดย การนำข้อมูลที่ได้มาจัดให้เป็นระบบและความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ของข้อมูลให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการดำรงอยู่ การเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ที่ศึกษา หาแบบแผนภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่ศึกษา และทำความเข้าใจกับความหลากหลายของข้อมูลที่ได้มา แยกแยะเงื่อนไข

และปัจจัยเพื่ออธิบายสาเหตุการเกิดขึ้น การดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ที่ศึกษา
ในการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกับการเก็บข้อมูลเป็นระยะๆ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าข้อมูล
ด้านใดยังขาดอยู่และต้องการเก็บเพิ่มเติม เมื่อการเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นลงแล้วจึงอธิบายขั้นตอนที่ต้อง
นำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่เพื่อแยกประเภทของข้อมูลให้เป็นระบบ แล้วจึงทำการวิเคราะห์
ข้อมูลรวมอีกครั้ง และเปลี่ยนข้อมูลให้เป็นแนวคิดให้เป็นแบบแผนความสัมพันธ์โดยการเชื่อมโยง
ตีความและสร้างข้อสรุปจากข้อมูลทั้งหมด

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved